QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 4 ta' Mejju, 2022.

Numru 18

Rikors numru 323/14/1 AF

Roland Darmanin Kissaun u b'digriet tat-18 ta' Diċembru, 2014, il-Qorti laqgħet it-talba biex l-atti tal-kawża jiġu trasfużi f'isem Maria Dolores Darmanin Kissaun, u dan stante l-mewt ta' Roland Darmanin Kissaun

v.

GlobalCapital Financial Management Limited (C-30053)

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell imressaq mill-kumpanija mħarrka minn sentenza *in parte* mogħtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fis-27 ta' Ottubru, 2020 (minn issa 'l hemm imsejħa "s-sentenza appellata") li biha u għar-raġunijiet hemm imfissra dik il-Qorti ċaħdet it-tieni eċċezzjoni preliminari

ulterjuri mqajma mill-istess kumpanija mħarrka li kienet tgħid li r-rikors maħluf sostitwit ma kienx jiswa għaliex ma nħalifx minn dik il-persuna f'isem min tressaq u ma setax jinħalef minn mandatarju tagħha, ladarba ma saritx il-prova li dik il-persuna kienet assenti minn Malta dakinhar u dak il-ħin li tressaq ir-rikors maħluf;

2. Xieraq jingħad li r-rikors maħluf sostitwit li jissemma fis-sentenza appellata kien tressaq b'riżultat ta' sentenza mogħtija minn din il-Qorti fid-29 ta' Marzu, 2019[1], li biha u għar-raġunijiet hemm imfissra, kienet ċaħdet appell ieħor imressaq mill-kumpanija mħarrka minn sentenza *in parte* oħra mogħtija mill-ewwel Qorti fl-1 ta' Ġunju, 2017, li biha kienet intlaqgħet f'parti l-ewwel eċċezzjoni tal-kumpanija mħarrka billi, għall-finijiet tal-Artikolu 159 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, ordnat li jitneħħa mill-atti tal-kawża r-Rikors maħluf li bih infetħet u li fi żmien għoxrin (20) jum jiddaħħal minfloku rikors ieħor li ma jkunx itwal minn tliet (3) paġni tal-istess tipa ta' dak li tressaq l-ewwel darba, u ċaħdet iż-żewġ eċċezzjonijiet tal-preskrizzjoni. L-azzjoni mibdija mill-attur kienet waħda ta' danni kontra l-kumpanija mħarrka minħabba mġieba skorretta, traskurata u qarrieqa bi ħsara għal telf imġarrab f'investiment li l-attur kien imħajjar jagħmel;

[1] Paġġ. 424 sa 443 tal-proċess.

3. Wara li ngħatat l-ewwel sentenza preliminari u qabel ma ngħatat l-imsemmija sentenza minn din il-Qorti, l-armla tal-attur (li kien laħaq miet qabel ma ngħatat l-ewwel sentenza preliminari u li kienet assumiet l-atti tal-kawża minfloku) ressqet rikors maħluf ieħor permezz ta' nota fis-26 ta' Lulju, 2017[2]. Wara li ngħatat is-sentenza ta' din il-Qorti f'Marzu tal-2019, il-kumpanija mħarrka ressqet tweġiba maħlufa ulterjuri f'April tal-2019[3] u li biha qajmet l-eċċezzjoni preliminari li, bla ħsara għall-eċċezzjonijiet li hija kienet diġa` qajmet meta nfetħet il-kawża, l-att sostituttiv ukoll ma kienx jiswa għall-finijiet tal-Artikolu 156(3) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta għaliex dak ir-rikors mibdul ma setax jinħalef minn mandatarju tal-attriċi ladarba ma tressqitx prova li hija kienet nieqsa minn Malta dakinhar u f'dak il-ħin li tressaq dak l-att, u għalhekk, talbet li tinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju għall-finijiet tal-Artikoli 156(3) u 789(1)(d) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta u l-Artikolu 1866 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, billi l-att ma kienx maħluf kif imiss. Is-sentenza appellata ngħatat sewwasew dwar din l-eċċezzjoni ulterjuri preliminari;

4. Biex waslet għad-deċiżjoni tagħha l-ewwel Qorti għamlet il-konsiderazzjonijiet li ġejjin:

> "*Rat is-sentenza in parte tal-1 ta' Ġunju 2017 li permezz tagħha laqgħet l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà konvenuta limitatament billi a tenur tal-artikolu 159(2) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta ordnat it-tneħħija tar-rikors ġuramentat mill-atti tal-kawża u a kariku tal-attur jiddaħħal minfloku fi żmien għoxrin (20) jum mid-data tas-sentenza rikors*

[2] Dok "MDK1", f'paġġ. 313 sa 320 tal-proċess.
[3] Paġ. 351 tal-proċess.

ġuramentat ieħor li m'għandux ikun itwal minn tliet (3) paġni b'tipi indaqs tal-att oriġinali li għandu jinkludi l-premessi u talbiet attriċi kif miġjuba fl-ewwel rikors ġuramentat u fil-bqija ċaħdet l-ewwel eċċezzjoni u ċaħdet ukoll it-tieni u t-tielet eċċezzjonijiet preliminari.

Rat illi permezz ta' sentenza tad-29 ta' Marzu 2019, il-Qorti tal-Appell ikkonfermat is-sentenza tal-1 ta' Ġunju 2017 u għaldaqstant, irrinvijat l-atti lil din il-Qorti għall-kontinwazzjoni.

Rat illi permezz ta' nota fl-atti tas-26 ta' Lulju 2017, ġie preżentat ir-rikors ġuramentat mill-ġdid.

Rat illi permezz ta' digriet tat-18 ta' Ġunju 2019, is-soċjetà konvenuta ġiet awtorizzata tippreżenta risposta ulterjuri.

Rat ir-risposta ġuramentata ulterjuri tas-soċjetà konvenuta li permezz tagħha eċċepiet illi:

> *"Preliminarjament, u minghajr pregudizzju ghall-eccezzjonijiet l-ohra, r-rikors guramentat sostitwit huwa rritwali u null stante li mhux mahluf mill-istess attrici Maria Dolores Darmanin Kissaun ai termini tal-Artikolu 156(3) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta u in assenza ta' dan ir-rikors guramentat ma jistax jigi mahluf minn mandatarju f'isem l-attrici kemm il-darba ma saritx il-prova li l-attrici kienet assenti minn Malta fil-gurnata u hin tal-presentata tar-rikors guramentat u li l-mandatarju kellu mandat sabiex jidher ghall-assenti f'isimha, u dan ai termini tal-Artikolu 1866 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta.*
>
> *Ghaldaqstant l-intimata ghandha tigi lliberata mill-osservanza tal-gudizzju billi r-rikors guramentat huwa null u irritu in kwantu nieqes minn partikolarità essenzjali espressament mehtiega mill-ligi a tenur tal-Artikolu 789(d) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta stante li ma huwiex debitament mahluf mill-attrici a tenur tal-Artikolu 156(3) tal-Kap. 12 u l-Artikolu 1866 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta".*

Rat illi l-kawża tħalliet għas-sentenza dwar l-eċċezzjoni preliminari ulterjuri tas-soċjetà konvenuta.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

- Omissis -

Din is-sentenza hija limitata għall-eċċezzjoni ulterjuri tas-soċjetà konvenuta li permezz tagħha eċċepiet li r-rikors ġuramentat kif sostitwit huwa null stante li mhux maħluf mill-attriċi ai termini tal-artikolu 156(3) tal-Kap. 12 u ma setax jiġi maħluf mill-mandatarju tagħha ladarba ma saritx il-prova li l-attriċi kienet assenti minn Malta fil-ġurnata tal-preżentata tal-att.

Il-Qorti ordnat is-sostituzzjoni tar-rikors promotur għaliex ma sarx skont ma jrid l-artikolu 159 tal-Kap. 12. Il-Qorti tal-Appell ikkonfermat id-deċiżjoni ta' din il-Qorti.

Jirriżulta li l-attriċi kienet rikoverata l-isptar bejn l-14 ta' Ġunju 2017 u l-5 ta' Lulju 2017 minħabba li kienet qiegħda ssofri minn ansjetà u dipressjoni. Hija fil-fatt preżentat rikors fil-21 ta' Ġunju 2017 fejn talbet lill-Qorti testendi t-terminu għall-preżentata tar-rikors ġuramentat mill-ġdid. Il-Qorti estendiet it-terminu b'xahar permezz ta' digriet tas-26 ta' Ġunju 2017. Fis-26 ta' Lulju, jiġifieri preċiżament dakinhar li kien ser jiskadi t-terminu, l-attriċi preżentat mill-ġdid permezz ta' nota fl-atti dan ir-rikors ġuramentat li madanakollu ġie maħluf minn iben l-attriċi.

L-attriċi ppreżentat ukoll kopja ta' prokura speċjali li permezz tagħha awtorizzat lil binha, l-imsemmi Mark Darmanin Kissaun, sabiex jirrappreżentaha u jidher f'isimha fil-proċeduri tal-lum.

Madanakollu, kif sewwa tgħid il-konvenuta, ir-rikors ġuramentat ma setax jiġi maħluf minn ħadd aktar ħlief l-attriċi. A tenur tal-artikolu 1866 tal-Kap. 16:

> *"Iżda, il-mandatarju ma jistax joqgħod fil-kawża, bħala attur jew konvenut, fl-isem tal-mandant, għalkemm dan ikun tah din is-setgħa, meta l-mandant innifsu ma jkunx nieqes mill-gżira li fiha l-kawża għandha ssir, bla ħsara dejjem ta' dak li jingħad fl-artikolu 786 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili: iżda mandatarju taħt mandat irrevokabbli mogħti bħala garanzija għat-twettiq ta' obbligazzjoni jista' jiftaħ kawża f'isem il-mandant irrispettivament minn din id-dispożizzjoni sabiex jipproteġi jew jenforza d-drittijiet garantiti bil-mandat."*

Il-konvenuta tinsisti li l-att kif sostitwit huwa allura null a tenur tal-artikolu 789(d) tal-Kap. 12:

> *"789. (1) L-eċċezzjoni ta' nullità tal-atti ġudizzjarji tista' tingħata–*
>
> *(d) jekk l-att ikun nieqes minn xi partikolarità essenzjali espressament meħtieġa mil-liġi:*
>
> *Iżda dik l-eċċezzjoni ta' nullità kif maħsuba fil-paragrafi (a), (ċ), u (d) ma tkunx tista' tingħata jekk dak in-nuqqas jew vjolazzjoni jkunu jistgħu jissewwew taħt kull disposizzjoni oħra tal-liġi."*

Filwaqt illi l-konvenuta għandha raġun tgħid illi r-rikors ġuramentat kellu jkun maħluf mill-attriċi, a tenur tal-artikolu 175(1) tal-Kap. 12:

> *"Il-qorti tista', f'kull waqt tal-kawża, qabel is-sentenza, wara talba ta' waħda mill-partijiet, wara li tisma' meta jeħtieġ lill-partijiet, tordna s-sostituzzjoni ta' xi att jew tippermettiti bdil fl-iskritturi, sew billi fihom jiżdied jew jitneħħa l-isem ta' waħda mill-partijiet u jitqiegħed ieħor floku, jew billi jissewwa żball fl-isem tal-partijiet jew fil-kwalità li fiha jidhru, jew billi jissewwa kull żball ieħor jew billi jiddaħħlu ħwejjeġ oħra ta' fatt jew ta' dritt ukoll permezz ta' nota separata, sakemm sostituzzjoni jew tibdil*

bħal dan ma jbiddilx fis-sustanza l-azzjoni jew l-eċċezzjoni fuq il-meritu tal-kawża.”

Wieħed ma jridx jinsa wkoll illi kif sewwa qalet il-Qorti tal-Appell fid-deċiżjoni tagħha f'dawn il-proċeduri tad-29 ta' Marzu 2019:

“Huwa dmir tal-Qorti biex kemm jista' jkun issalva atti gudizzjarji, u kif qalet din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet “Vella v. Cefai” deciza fl-4 ta' Novembru, 1991, meta jkun hemm nuqqasijiet procedurali li ma humiex ta' natura radikali u serja, l-Qorti ghandha s-setgha skond li ligi li taghti dawk l-ordnijiet u direttivi li jidhrilha xieraq biex tassikura li dak li ghandu x'jaqsam mal-procedura jigi mhares kif imiss. Hekk ukoll, il-Prim Awla tal-Qorti Civili fil-kawza fl-ismijiet “Sam Investments Lts vs. Scifo Diamantino” deciza fit-30 ta' Mejju, 2017, osservat illi l-hsieb tal-legislatur huma li nullitajiet procedurali ma jigux dekretati jekk dak in-nuqqas jew vjolazzjoni jkunu jistghu jissewwew taht kull disposizzjoni ohra tal-ligi.

Ma jirrizultax, f'dan il-kaz, li s-socjetà konvenuta ma tistax tiddefendi ruhha fuq ir-rikors promotur kif formulat, u din zgur fehmet ir-raguni tat-talbiet attrici, u dan kif jidher car mill-eccezzjonijiet li ressqet, kemm ta' natura preliminari w anke fil-meritu.”

Għalhekk u filwaqt illi l-Qorti ma tistax tippermetti fl-atti tal-kawża atti li mhumiex skont il-liġi tal-proċedura, l-attriċi għadha fiċ-ċans illi tirregola ruħha billi taħlef hija stess ir-rikors ġuramentat kif sostitwit”;

5. Fil-parti dispożittiva tas-sentenza appellata, l-ewwel Qorti ordnat lill-attriċi sabiex, fi żmien għoxrin (20) jum minn dakinhar, taħlef ir-rikors kif sostitwit bin-nota tas-26 ta' Lulju, 2017, jew inkella tressaq rikors maħluf ġdid minnha kif titlob il-liġi;

6. Il-kumpanija mħarrka (minn issa 'l hemm imsejħa “GlobalCapital”) ħassitha aggravata minn din is-sentenza wkoll u, wara li talbet u kisbet il-permess mill-ewwel Qorti biex tħalliha tappella minnha, ressqet ir-rikors tal-appell tagħha fit-13 ta' Lulju, 2021, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, talbet lil din il-Qorti tħassar, tirrevoka u tannulla għal kollox is-sentenza appellata, u minflok, tilqa' l-eċċezzjoni preliminari ulterjuri

tagħha dwar in-nuqqas ta' siwi tal-att imressaq u teħlisha mill-ħarsien tal-ġudizzju;

7. L-attriċi appellata laqgħet għall-imsemmi appell bit-tweġiba mressqa minnha fl-4 ta' Awwissu, 2021, li biha u għar-raġunijiet hemm dettaljatament imfissra, qalet li din il-Qorti jmissha tiċħdu u tikkonferma għal kollox is-sentenza appellata u twaħħal l-ispejjeż taż-żewġ istanzi lil GlobalCapital;

8. Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet u ħalliet l-appell għas-sentenza;

Ikkonsidrat:

9. Illi dan huwa appell dwar punt proċedurali li jolqot is-siwi ta' att ġudizzjarju li ddaħħal minflok att oriġinali biex bih infetħet il-kawża tallum. Minħabba li l-ewwel Qorti dehrilha li GlobalCapital kellha raġun f'waħda mill-eċċezzjonijiet preliminari mqajma għall-imsemmi att ġudizzjarju promotur, kienet ordnat li l-att oriġinali jinbidel b'ieħor konformi ma' dak li titlob il-liġi. Ġara iżda, li l-att sostitutiv iddaħħal b'nota bla ma kien maħluf mill-attriċi appellata u dan wassal lil GlobalCapital li tqajjem eċċezzjoni proċedurali oħra tan-nuqqas ta' siwi tal-att u t-talba għall-ħelsien tagħha mill-ħarsien tal-ġudizzju;

10. Illi l-**aggravju** ta' GlobalCapital mis-sentenza appellata jgħid li l-ewwel Qorti ddeċidiet b'mod ħażin l-eċċezzjoni ulterjuri li dwarha ngħatat dik is-sentenza. Tfisser l-aggravju tagħha billi tgħid li, filwaqt li l-ewwel Qorti qalet li rikors promotur mhux maħluf mill-parti attriċi ma jiswiex għall-finijiet tal-Artikoli 156 u 789(1)(d) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta u tal-Artikolu 1866 tal-Kodiċi Ċivili, għaddiet xorta waħda biex tat lill-attriċi appellata l-fakulta` li taħlef dak ir-rikors jew li tressaq rikors bħalu imma maħluf. GlobalCapital tlum lill-ewwel Qorti li nqdiet bl-Artikolu 175 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta għaliex tgħid li dak l-Artikolu jista' jitħaddem biss minn qorti sa qabel l-għoti ta' sentenza, u mhux bħala waħda mill-motivazzjonijiet fis-sentenza mogħtija. Tgħid ukoll li d-difett fir-rikors imressaq mill-appellata kien tant radikali li d-dispożizzjonijiet tal-imsemmi Artikolu 175 tal-Kodiċi lanqas biss jgħoddu għalih, u li f'kull każ, it-tħaddim ta' dak l-artikolu jiddependi minn talba li waħda mill-partijiet trid tkun għamlet lill-qorti u mhux mill-qorti minn rajha. L-appellata ma kienet għamlet l-ebda talba lill-ewwel Qorti, minkejja li kienet taf bl-eċċezzjoni ulterjuri mqajma minn GlobalCapital dwar ir-rikors sostituttiv. GlobalCapital ittemm tgħid li l-ewwel Qorti ma kellha l-ebda triq oħra x'tagħżel jekk mhux li tqis l-att sostituttiv bħala null u bla ebda siwi, għaliex lanqas dak l-att ma jħares dak li titlob il-liġi f'mod essenzjali u għaliex, bil-mod kif tressaq, ħareġ ċar li l-appellata lanqas biss qagħdet għal dak li l-

ewwel Qorti kienet ordnat li kellu jsir bl-att promotur fl-ewwel sentenza tagħha *in parte*;

11. Illi l-appellata twarrab dan l-aggravju u l-argumenti marbutin miegħu billi tgħid li, għalkemm ma taqbilx ma' dik il-parti tas-sentenza appellata li tgħid li l-ġurament meħud minn binha bħala mandatarju tagħha ma kienx jiswa fil-liġi, is-sentenza appellata ma wettqet l-ebda żball meta ċaħdet l-eċċezzjoni preliminari ulterjuri li qajmet GlobalCapital. Hija żżid tgħid li l-liġi tgħid min jista' jressaq atti ġudizzjarji u dan b'mod partikolari wkoll meta titkellem dwar qraba tal-partijiet fil-kawża, u għalhekk ma kien hemm xejn ħażin li binha jaħlef ir-rikors sostituttiv ladarba kellu prokura mingħandha biex jidher f'isimha f'din il-kawża[4]. Tgħid ukoll li l-att sostituttiv kien jaqbel ma' dak li l-ewwel Qorti kienet ordnat li jitressaq meta tat l-ewwel sentenza *in parte* tagħha, u GlobalCapital ma ġarrbet l-ebda preġudizzju jew ħsara bih jew bil-mod kif tressaq;

12. Illi l-Qorti fl-ewwel lok tqis li parti mill-aggravju tal-appell donnu jagħti 'l wieħed x'jifhem li l-ewwel Qorti ma kienx imissha nqdiet bis-setgħat li l-liġi tagħti lil kull qorti dwar it-tiswija jew bdil ta' atti mressqin quddiemha jekk mhux qabel ma ngħatat is-sentenza appellata. Il-Qorti tgħid minnufih li ma taqbilx ma' din is-sottomissjoni u lanqas mal-aggravju

---

[4] Artt. 180(1)(d) u 634 tal-Kap 12.

f'dan ir-rigward. L-Artikolu 175 tal-Kapitolu 12 mhuwiex biss is-sub-inċiż (1) tiegħu: sewwasew fis-sub-inċiż (3) il-liġi tagħti lil kull qorti s-setgħa li tista' tordna minn jeddha (jiġifieri, allura, bla ma tkun saritilha talba minn xi waħda mill-partijiet) li jissewwa xi nuqqas jew żball ġudizzjarju jew amministrattiv li jkun hemm f'xi att. Il-kundizzjoni waħdanija li titlob il-liġi hija li dan isir "sa dakinhar li (l-qorti) tagħti s-sentenza u taqta' l-kawża"[5]. Ma hemmx dubju li dan is-sub-inċiż qiegħed jitkellem dwar is-sentenza li taqta' l-kawża u mhux dwar xi sentenza jew provvediment ieħor *in parte* li jkun meħtieġ li jingħata qabel ma l-kawża tkun maqtugħa b'mod definittiv. Il-Qorti lanqas ma taqbel mal-appellanti meta tgħid li ordni bħal dik trid tingħata biss b'digriet u ma tistax tingħata wkoll f'sentenza;

13. Illi bħala konsiderazzjoni fil-mertu tal-aggravju, din il-Qorti trid tirrileva li l-att li dwaru tressqet l-eċċezzjoni li kienet il-mertu tas-sentenza appellata kien att li ddaħħal minflok l-att oriġinali promotur li kien maħluf kif imiss mill-attur li ressqu. In-nuqqas fir-rikors maħluf oriġinali ma kienx għaliex l-attur ma ħalfux, imma għaliex l-att ma kienx joqgħod għal dak li jitlob l-Artikolu 159 tal-Kapitolu 12. Dan ifisser li, f'dak li jirrigwarda l-att promotur oriġinali, il-vot tal-liġi li dak l-att jinħalef mill-persuna li ressqitu kien imħares;

[5] Art. 175(3) tal-Kap 12.

14. Illi, imbagħad seħħew xi ġrajjiet li wasslu għal ċirkostanzi li laqtu l-mixi 'l quddiem ta' din il-kawża. Tliet ġimgħat wara li nfetħet il-kawża, miet l-attur. Ftit tax-xhur wara, l-appellata assumiet l-atti tal-kawża minfloku. Sa dakinhar, ma kinitx għadha ngħatat l-ewwel sentenza *in parte* mill-ewwel Qorti f'Ġunju tal-2017. Ftit jiem wara l-għoti ta' dik is-sentenza, l-appellata kienet ħatret lil binha bħala mandatarju tagħha u f'Lulju tressaq b'nota r-rikors promotur sostituttiv u nħalef minn binha. L-appellata ma ħalfitx dak l-att hi, għalkemm l-att tressaq f'isimha bħala l-persuna li kienet assumiet l-atti tal-kawża minflok l-attur oriġinali. Fl-eċċezzjoni tagħha, GlobalCapital tisħaq li min ħa l-ġurament ma kienx jista' jagħmel dan, jekk ma jintweriex li l-appellata ma kinitx tinsab f'Malta dakinhar;

15. Illi l-Qorti hija tal-fehma li l-qofol tal-eċċezzjoni li dwaru GlobalCapital qajmet in-nuqqas ta' siwi tal-att promotur sostituttiv hija kwistjoni tal-preżentata ta' dak l-att. It-teħid tal-ġurament mitlub mil-liġi jintrabat mal-fażi tat-tressiq jew preżentata tal-att li bih tinbeda l-kawża[6]. Jekk wieħed joqgħod għall-kliem tad-dispożizzjoni relattiva, il-liġi lanqas tgħid li l-konferma bil-ġurament tar-rikors maħluf trid issir biss mill-parti f'isem min jitressaq u mhux ukoll minn xi persuna maħtura minnha. Madankollu dejjem tqies bħala fatt skontat li l-ġurament jittieħed mill-attur innifsu jew rappreżentant tiegħu (f'każ fejn il-parti attriċi tkun korp

[6] Art. 156(3) tal-Kap 12.

b'personalita` ġuridika jew dipartiment tal-Gvern) u, fil-każ ta' azzjoni kollettiva, il-liġi tgħid ċar li r-rikors irid jinħalef minn wieħed mill-atturi[7]. Min-naħa l-oħra, kif tajjeb tgħid l-appellata, il-liġi tagħti li persuna li hija mandatarja tal-parti fil-kawża titħalla tressaq atti f'isem dik il-parti, sakemm jitwettqu l-kundizzjonijiet mitluba mil-liġi nnifisha;

16. Illi kif ingħad bosta drabi, f'materja ta' nullita` tal-atti – kwistjoni meqjusa bħala waħda odjuża għall-finijiet ta' amministrazzjoni ta' ġustizzja – kull nullita` għandha titqies dejjem bħala l-eċċezzjoni u mhux ir-regola. In-nullita` tal-atti hija sanzjoni estrema li l-liġi timponi biss meta n-nuqqas formali jew sostanzjali ma jkunx jista' jiġi assolutament tollerat bla ħsara għal xi prinċipju ta' ġustizzja proċedurali[8]. Att ġudizzjarju għandu jitqies null biss għal raġunijiet gravi u serji fil-limiti tad-dispożizzjonijiet espressi tal-liġi. Fuq kollox, il-liġi tal-proċedura hija maħsuba biex il-kawżi jimxu b'ħeffa u effiċjenza, ekonomija u ħarsien tal-jeddijiet tad-difiża u tal-prinċipji tal-ġustizzja naturali, u mhumiex maħsuba biex joħolqu ħtiġijiet purament formali li jservu biss biex jagħtu lil xi waħda mill-partijiet f'kawża mezz biex teħles mill-obbligi tagħha jew biex tirbaħ il-ħin. Kull partikolarita` li l-liġi trid li tkun "essenzjali" f'att ġudizzjarju trid tkun tali li n-nuqqas tagħha jxekkel serjament u

[7] Art. 156(5) tal-Kap 12.
[8] App. Ċiv. **4.11.1991** fil-kawża fl-ismijiet ***Vella v. Ċefai*** (Kollez. Vol: **LXXV.ii.467**).

rrimedjabbilment xi wieħed jew aktar mill-għanijiet leġittimi tal-liġi proċedurali hawn imsemmija[9];

17. Illi huwa meqjus li d-dikjarazzjoni ma' rikors maħluf jew ma' tweġiba maħlufa hija ħaġa waħda mal-att li miegħu trid titressaq, b'mod li jekk dik id-dikjarazzjoni ma tkunx tiswa u qisha ma saret qatt, daqstant ieħor ma jkunx jiswa r-rikors maħluf jew it-tweġiba maħlufa li minnhom tagħmel parti[10]. Nuqqas ta' dan il-kalibru huwa wieħed li jġib nullita` testwali kif maħsub fl-Artikolu 789(1)(a) tal-Kap 12, u mhux sempliċi waħda virtwali[11];

18. Illi l-Qorti ħasbet sewwa fuq dawn il-konsiderazzjonijiet hija u tara kif jgħoddu għall-każ li llum għandha quddiemha. Hija u tistħarreġ il-kwistjoni ltaqgħet ma' deċiżjonijiet mogħtijin minnha fi żminijiet oħrajn fejn, bħal fil-każ tallum, id-dikjarazzjoni tal-att inħalfet minn persuna li ma kinitx l-attur[12] jew ma kinitx awtorizzatha kif imiss biex tidher f'isem il-parti li f'isimha tressaq l-att ġudizzjarju[13]. Li kieku l-att li dwaru ngħatat is-sentenza appellata kien l-att li bih infetħet il-kawża tallum, din il-Qorti

---

[9] P.A. GCD **31.10.2008** fil-kawża fl-ismijiet ***Vella et v. Medserv Operations Limited.***

[10] Kumm. CS **4.11.1988** fil-kawża fl-ismijiet ***Carmelo Galea v. Pawlu Cuschieri*** (mhix pubblikata).

[11] Ara P.A. MCC **14.5.1970** fil-kawża fl-ismijiet ***Victor H. Debono et v. Onor. Dr. Vincent Tabone et*** (mhix pubblikata), sentenza *in parte* li tagħti tifsira dettaljata u studjata ta' din l-eċċezzjoni u l-effetti tagħha.

[12] Ara, b'eżempju, App.Kumm. **9.1.1989** fil-kawża fl-ismijiet ***Kissaun noe v. Fenech noe*** (Kollez. Vol: **LXXIII.ii.413**) li jirrigwarda każ fejn mara miżżewġa ħalfet id-dikjarazzjoni mal-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq f'isem żewġha meta dan kien mar il-Qorti magħha dakinhar li nfetħet il-kawża.

[13] App. Ċiv. **3.3.2006** fil-kawża fl-ismijiet ***Denis Burke noe et v. Anthony Grech Sant et***; App. Ċiv. **18.9.2009** fil-kawża fl-ismijiet ***Roberto Carlos Calleja v. Annot Co Ltd***; u App. Ċiv. **14.12.2018** fil-kawża fl-ismijiet ***Pauline Bonniċi noe et v. Rev. Marc-Andrè Camilleri noe et.***

kienet tasal għall-istess fehma murija f'dawk id-deċiżjonijiet. Madankollu, kif ingħad qabel, l-att li dwaru GlobalCapital qajmet l-eċċezzjoni li hija l-mertu tas-sentenza appellata ma kienx l-att oriġinali, imma att li kien maħsub li "jirranġa" u jibdel dak l-att. Kif ingħad ukoll, ir-rikors li bih infetħet il-kawża ma kienx milqut b'nullita` imma b'irregolarita` fil-mod kif tfassal. Għalhekk, ladarba l-kawża nfetħet b'att li jiswa, l-atti l-oħrajn li tressqu ma jġibux null dak l-ewwel att. Fil-fehma tal-Qorti, jekk kien hemm xi nuqqas bil-mod kif tressaq l-att sostituttiv, dan ma jġibx fix-xejn is-siwi tal-azzjoni oriġinali. Fi kliem ieħor, jekk huwa minnu li l-mod kif inħalef l-att sostituttiv ma jaqbilx ma' dak li l-ewwel Qorti kienet ordnat fl-ewwel sentenza preliminari li kienet tat f'Ġunju tal-2017, ma kien hemm xejn ħażin li l-istess Qorti tinqeda bl-għodda li tagħtiha l-liġi fl-Artikolu 175 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta biex tagħti ordnijiet dwar dak l-att sostituttiv;

19. Illi l-att sostituttiv imressaq mill-appellata huwa sostanzjalment l-istess att f'sura aqsar u aktar konċiża tal-att li kien ressaq żewġha meta fetaħ il-kawża u li ħalef id-dikjarazzjoni li kienet tagħmel parti minnu. GlobalCapital ma fissritx xi ħsara jew preġudizzju ġarrbet b'dak l-att sostituttiv, u kemm hu hekk, ressqet tweġiba ulterjuri dwaru. Il-jedd tagħha li tiddefendi l-każ tagħha fil-kawża mibdija minn żewġ l-appellata ma tnaqqas bl-ebda mod, għaliex it-tweġiba maħlufa li tressqet minnha kontra l-att oriġinali għadha tagħmel parti mill-atti tal-kawża u, b'żieda ma'

dan, ressqet it-tweġiba ulterjuri li l-eċċezzjoni taħt eżami f'din is-sentenza tagħmel parti minnha. F'dan ir-rigward il-Qorti taqbel mal-argumenti mressqin mill-appellata fit-tweġiba tagħha u ma tħossx li għandha toqgħod tfettaq aktar dwar dan;

20. Illi għalhekk, l-aggravju mqajjem minn GlobalCapital mis-sentenza appellata mhux mistħoqq u mhux se jintlaqa';

21. Illi fit-tweġiba tagħha l-appellata żżid tgħid ukoll li, sa minn dakinhar li ngħatat is-sentenza appellata, hija ressqet verżjoni oħra tal-att sostituttiv maħluf minnha u għalhekk ma għadx hemm raġuni għall-eċċezzjoni ta' GlobalCapital. Il-Qorti mhux se tidħol fil-mertu ta' dik iċ-ċirkostanza u tħalliha f'idejn l-ewwel Qorti biex tirregola kif l-aħjar jidhrilha hi. Din il-Qorti kien jinteressaha biss li tistħarreġ l-appell li tressaq quddiemha u l-att sostituttiv kif imressaq l-ewwel darba u mhux l-att li bih l-appellata setgħet "issanat" dak l-att jew kwistjonijiet dwar jekk seħħx xi "*jus superveniens*" b'dak li l-appellata għamlet wara l-għoti tas-sentenza appellata;

22. Illi, fl-aħħarnett, ladarba l-appellata ma ressqet l-ebda appell jew appell inċidentali fir-rigward tas-sentenza appellata (minkejja li qalet li f'xi aspetti ma taqbilx mar-raġunament magħmul mill-ewwel Qorti), din il-Qorti mhix se tqis u tikkummenta dwar dawk is-sottomissjonijiet li l-istess

appellata għamlet fit-tweġiba tal-appell tagħha dwar it-tifsira tal-Artikolu 1866 tal-Kodiċi Ċivili, lil hinn minn dak li kien meħtieġ biex stħarrġet l-aggravju ta' GlobalCapital;

Deċide:

23. Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi billi:

Tiċħad l-appell imressaq mill-kumpanija intimata mis-sentenza *in parte* mogħtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fis-27 ta' Ottubru, 2020, fil-kawża fl-ismijiet premessi bħala mhux mistħoqq fil-fatt u fid-dritt, u għalhekk tikkonfermaha;

Tordna li l-appellanti tħallas l-**ispejjeż** ta' dan l-appell; u

Terġa' tibgħat lura l-atti tal-kawża lill-ewwel Qorti ħalli tkompli tisma' l-kawża mill-istadju li fih kienet waslet meta ngħatat is-sentenza appellata.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Joseph R. Micallef Imħallef	Tonio Mallia Imħallef

Deputat Reġistratur
rm